

Ogłoszenia wszelkiego rodzaju przyjmują się za opłatą od wiersza drobnego (petit) po 8 cent., za każde następne „ 5 „ i należytość stęplową 30 „ za każdorazowe umieszczenie.

Wychodzi w Krakowie 4 razy w tygodniu w dniu przedstawienia teatralnego.

Cena prenumeraty miesięcznie 50 c. Numer pojedynczy kosztuje 5 c.

Prenumeratę przyjmuje Administracja Drukarni „Czasu“, kasa teatralna i księgarnia J. Czecha.

Kraków, dnia 16 Kwietnia.

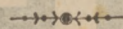
Odbywają się codziennie próby z pięcioaktowej komedii Sardou *Starzy Kawalerowie*, która odegrana będzie na benefis panny May. Ulubiona ta komedia już przeszło cztery lata nie była graną na naszej scenie. Obsada

jéj rokuje powodzenie. Ujrzymy acz w mniejszej roli po raz pierwszy pannę Kwiatyńską w salonowej komedii tegoczesnej. Rola zaś Antoniny odpowiada zupełnie talentowi panny Urbanowicz.

— Pan Rychter donosi z Warszawy, że już w tych dniach powraca.

— *Sen nocy letniej* przepelniał dwa razy teatr.

— Wedle najswieższych wiadomości pani Modrzejewska ma zamiar udania się do Poznania z towarzystwem dramatycznym krakowskim.

Sen nocy letniej.

Uwagi tłumacza.

(Dokończenie).

Już od samego tytułu wielu sztuk szekspirowskich poczyną się kłopot tłumacza. Tytuł winien być odpowiednim treści, jasnym a krótkim. Żadnemu z tych warunków nie uczyni się zadość, jeżeli się naprzykład nazwie niniejszą sztukę, „Snem w wigilią świętego Jana“. Może prędzej uszłoby wypisać „Sen nocy Świętojańskiej“, zyskałoby się przynajmniej na zwięzłości. Ale tyle jest już tu anachronizmów, iż nie wypada tłumaczowi dodawać jeszcze jednego, wtrącaniem uroczystości świętego Jana w czasy Tezeuszowe. Wolałem przeto pozostać przy tytule już u nas powszechnie znanym. Tylko brak ścisłości tu może zawadzać, gdyż nie jest mowa o nocach letnich w ogólności, ale o téj, która przypada na połowę lata, a raczej na połowę roku, czyli w samym końcu czerwca.

Wyborna scena druga pierwszego aktu, tak często podająca literatom i politykom sposobność do porównań z obecnymi czasami, jest głównie satyrą na szumnych wierszopisów i przesadnych aktorów. Jakżeż to często Spodek bywa wspomnianym i w parlamentach i w dziennikarstwie jako pierwowzór zarozumiałych pyszałków na obszerniejszej scenie świata. Niezdara, a chciałby wszystkie role sobie przywłaszczyć, nie wątpiąc, że każdą odegra najdoskonalej. Tchórz, a chce uchodzić za Herkulesa, i obiecuje, że rykiem lwa wszystkich przerazi. Uspakają się dopiero zapewnieniem, że będzie przedstawiał dostojnego i urodziwego kawalera. Jeszcze tak niedawno Lord Derby, przy ogólnym śmiechu izb, porównywał Lorda Russell do Spodka.

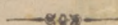
Ileć Szekspir wprowadza prostaków na scenę, nie szczędzi dwuznaczników, płaskich konceptów i rozmaitego rodzaju niedorzeczności. Tu mniej tą wadą grzeszy niż gdzieindziej. Zwrócić jednak wypada uwagę czytelnika, chcącego dobrze oryginał zrozumieć, na następujące: Spodek prosi Pigwy, aby wywoływał aktorów hurtem, jednego po drugim. Ten znowu mówi, że mają grać sztukę nocą, w dzień zaślubin, sprzeczność wyraźniejsza w angielskim niż polskim. W inném miejscu synogarlica jest policzoną do zwierząt ssących, a krotochwila ma być odegrana *obscenely*, sprośnie, rozwieżle, zamiast scenicznie. Ostatni wiersz téj sceny brzmi: *Hold or cut bow-strings*, cięciwa pęknie czy nie pęknie, wyrażenie używane przez łuczników, że na każdy przypadek stawia się na miejsce zebrania. W przekładzie wypadło położyć: Choćby pioruny trzaskały.

Nie wiadomo czy wiersze przytoczone w środku téj sceny sam Szekspir napisał, czy też wyjął z bazgranin jakiego społecznego wierszoklety. Natomiast na objaśnienie tytułu: Najrzewnniejsza komedia i najokropniejsza śmierć Pyramy i Tyzby, przytaczają tytuł sztuki Prestona: Naj-

placziwsza tragedia, pełna uciesznych żartów, a opiewająca życie Kambizesa, króla perskiego. Jeszcze w r. 1562 wyszła po angielsku powieść o Pyramie i Tyzbie. W r. 1597 Gall wydał poemat: *Pyramus and Thisbe*. Zdawałoby się przeto, że i niniejszą sztukę należałoby do tegoż roku odnieść. Ale, jak się już powiedziało, najgruntowniejsi krytycy naczynają jéj utworzeniu rok 1593.

Tu znajdujemy także niewątpliwy dowód, że za owych czasów kobiety nie występowały nigdy na scenie. Role kobiece przedstawiali mężczyźni w maskach, najczęściej zaś niedorożki, i dla tegoto Dudka wzdryga się przyjąć rolę kobiecą; gdyż, jak utrzymuje, włos mu już na brodzie sypać się poczyną. Coryat opisując teatru weneckiego w r. 1568 powiada: „Uderzyła mnie szczególność, której nigdy wprzód nie widziałem, to jest kobieta, prawdziwa kobieta, na scenie. Prynne w swojej *Histrion-Mastix*, wydanej w r. 1633, wyrzeka przeciwko aktorkom w najobelżywszy sposób, jako przeciw zdrożnej nowości w teatrach londyńskich. Jak we Włoszech (mówi on) i w innych cudzoziemskich krajach pozwalają kobietom grać na scenie, tak i u nas na Święty Michał 1629 ośmielono się w teatrze Blackfriars przedstawić sztukę, w której francuzkie aktorki próbowały swych zdolności na scenie“. Ma się to pewnie rozumieć o aktorkach na francuzki sposób. Bądź co bądź, epoka wprowadzenia kobiet na scenę angielską jest tém przytoczeniem dostatecznie oznaczoną.

Po angielsku *Robin Goodfellow*. Niema wątpliwości, że Puk czyli Robin Dobry-druch został tu przez autora opisany wedle podań i przesądów owego czasu. W dziele Harsneta *Deklaration of Egregious Popish Impostures* (1603) taki znajdujemy ustęp: „A jeżeli nie postawiono dla Robina kubka śmietany lub zsiadłego mleka, wtedy dnia następnego albo polewka w garnku przypaliła się, albo ser niechciał się zsiąść, albo masło nie dało się zrobić, albo piwo w beczie przestało musować“. Równie Scot w dziele *Discoverie of Witchcraft* (2584) powiada: „Dziewki zwykły odstawić dla niego kubek mleka, jako nagrodę za to, że im śrótował sól i gorzycę, i zamiatał dom o północy. Biały chleb, albo chleb i mleko, były jego zapłatą“. Niema wspomnienia o Puku w poetach przed Szekspirem. Późniejsi poeci, jak Drayton, Ben Jonson, Milton (w *Allegro*), w niczem prawie nie odstępują od wzoru, który tu Szekspir utworzył. *Puke, Puken*, znaczyło djabła w staro-germańskim języku. Niemcy téż utrzymują, że cała czarodziejska rzesza, tu wyprowadzona na scenę, pochodzi głównie z podań germańskich. Oberon ma być to samo, co Alberon albo Alberich, Robin Goodfellow to samo, co Der gute Knecht Ruprecht. Zaś od tego ostatniego wywodzi się Rüpel, co odpowiada angielskiemu *clown*, którego rolę, zwykle tak rubaszną w sztukach angielskich, tu odgrywa Puk w łagodniejszym, nadobniejszym i zgrabnie upoetyzowanym sposobie.

TEATRA W POLSCE.

przez Estreichera.

Rzecz w roku 1860.

(Ciąg dalszy).

Nie jeden szczegół o scenie polskiej podają roczniki teatralne, które zaniedbano wydawać w latach ostatnich, są one następujące:

Kalendarz teatrowy dla powszechnego narodu Polskiego. przysługi, dany na rok przestępny 1780 str. 70. w 8ce Warszawa u Dufoura.

Żółkowski A. i Dmuszewski L. dykcyonarz teatralny (humorystyczny) 1808 r. w 8ce. znać tu dowcip wydawcy.

Zalewski Andrzej. Rocznik teatru narodow. Warszawskiego z lat 1808 do 1816, w 16ce. Tomik za rok 1813 jest zajmujący, bo obejmuje kronikę sceny Warszawskiej od Augusta III do r. 1809 włącznie (str. 5 do 67), obejmujący niektóre szczegóły nie przytoczone u Bogusławskiego,

Rocznik towarz. dramatycznego Warszawskiego, Poznań 1816, str. 36.

Roczniki teatru polskiego we Lwowie z lat 1814—15—16—17 w 12ce.

Błotnicki F. toż za lata 1822—3.

Przegląd odegranych dzieł na scenie polskiej. Lwów 1843—4 (w arkuszu).

Rozumiłowski Grzeg. Rocznik teatru Lwowskiego 1845, Lwów — toż r. 1846, 1847.

Baczyński Emil. Rocznik teatralny na r. 1854 Lwów.

Włodarski Franc. Pamiętnik teatru polskiego w Brodach, r. 1856. Lwów 1858 w 8ce stron 14.

Knapczyński L. M. Rocznik teatru lwowskiego na rok 1860 w 12ce.

Niklewicz Jul. Rocznik teatru Lwow. na r. 1861 w 12ce.

Z. M. Pamiętnik teatru pol. sceny krak. pod dyr. J. Pfeiffra. Kraków 1861 w 12ce.

Krawiecki Ludwik. Rocznik teatralny na rok 1852. Lwów w 8ce.

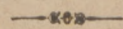
Rocznik teatru w Kownie r. 1860.

Orłowski Suffer. Rocznik sceny kijowskiej 1860.

Borkowski Teofil. Bilans teatru polskiego w Kijowie od dnia 22 Lut, 1859 r. wydany do wiadomości publicznej. Kijów 1862 w 4to str. 36.

Inne roczniki Aśnikowskiego (z r. 1830). Pfeiffra z r. 1860 (?) Repertoar teatru polskiego w Radomiu przez Suffera (?) Godzińskiego (z r. 1841) nie dotyczą sceny, bo zawierają wyłącznie zbiory śpiewów lub scen pojedynczych. Rocznik teatru w Kownie 1860. Podobnież nie ważnego nie mieszczą bezimienne wydane zbiory w Warszawie r. 1804, (Arye nowe) w Łowiczu 1809. (Piosnki na teatrze narodowym).

(D. c. n.)

Abonament Nr. 51.

Nr. porządkowy 98.

TEATR KRAKOWSKI

We Wtorek dnia 16^{go} Kwietnia 1872 r.

Po raz trzeci:

Komedia w 5 aktach Szekspira, tłumaczenie p. Stanisława Koźmiana z Poznania. — Uwertura oraz muzyka do scen fantastycznych Mendelzona Bartholdy, wykonaną będzie przez orkiestrę wojskową pod kierownictwem p. K. Hoffmana. Na rozpoczęcie Uwertura, po 4tym akcie Marsz weselny.

SEN

NOCY LETNIEJ

OSOBY:

Tezeusz, książę Aten	— —	Pan Zboiński.	Dudka, miechownik	— — —	Pan Skąpski.
Egeusz, ojciec Hermii	— —	Pan Ładnowski A.	Ryjek, kotlarz	— — —	Pan Eker.
Lyzander	zakochani w Hermii	Pan Benda.	Głodniak, krawiec	— — —	Pan Lidke.
Demetryusz		Pan Leszczyński.	Prolog	— — —	Pan Werner.
Filostrat, mistrz ceremonii na dworze Tezeusza	— — —	Pan Bogucki.	Hipolita, królowa Amazonek, zaręczona z Tezeuszem	— —	Panna May.
Pigwa, cieśla	— — —	Pan Zamojski.	Hermia, córka Egeusza, zakochana w Lyzandrze	— — —	Panna Bauman E.
Spój, stolarz	— — —	Pan Siedlecki.	Helena, zakochana w Demetryuszu,		Panna Kwiatyńska.
Spodek, tkacz	— — —	Pan Fiszer.			

Osoby fantastyczne.

Tytania, królowa wieszczek	--	Panna Bendówna.	Gorzyczka,	wieszczki	Panna Wyszowska M.
Puk, albo Robin Dobry-druch	—	Panna Urbanowicz.	Groszek,		Panna Ekel.
Ciemka,	wieszczki	Panna Kwiecińska.	Oberon, król wieszczków	— —	Pan Terenkoczy.
Pajęczynka,		Panna Bauman W.			

Scena w Atenach, oraz w pobliskim gaju.

Cena miejsc zwyczajna. — Początek o godz. 7.